

Rapportsammanställning

Sigtuna Museums Undersöknings Verksamhet (SMUV)

Undersökning: Up, Sigtuna, Trädgårdsmästaren 9 och 10

Lst:s dnr: 11.3919-217-87 m.fl.

Ansvarig institution: SMUV

Eget dnr: -

Ansvarig för undersökningen: Björn Pettersson, Mats Roslund

Fynd: Ja Nej

Ekonomiskt kartblad: 11I 2b

Lägeskoordinater:

Landskap	Up
Socken/Stad	Sigtuna
Fornlämningsnummer	195:1
Fastighet/kvarter	Trädgårdsmästaren 9 och 10
Fornlämningstyp	Medeltida stadslager
Undersökningsår	1988-1990
Typ av undersökning	Slutundersökning
Datering	Vikingatid - Medeltid
Dokumentationsmaterial	Ärendehandlingar, plan- och profilritningar, renritningar, fasplaner, dior, negativ, fynddatabas, dendrokronologiska prover, analysrapporter, rapportdisposition
Institution som förvarar materialet	Sigtuna Museum
Ekonomisk karta eller stads/kvarterskarta bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Materiallista bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Fyndlista bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Resultaten har publicerats i: Tesch, S. 1990 (red.). Makt och människor i kungens Sigtuna. Sigtunautgrävningen 1988 - 90. 28 artiklar om de preliminära resultaten från den arkeologiska undersökningen i kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10. Sigtuna.	
Sammanställt av, namn och datum Anders Wikström, 2008-09-24	

Rapportsammanställning

Beskrivning (ex.: orsak till undersökningen, beskrivning av undersökningsområdet, undersökningens omfattning, sammanfattning av resultaten, fyndkategorier):

Kv Trädgårdsmästaren 9 och 10 "Sigtunautgrävningen 1988-90"

Följande text är baserade på artiklar av Sten Tesch och slutredovisningar från den arkeologiska undersökningen författad av Björn Pettersson (dat 1992-08-26). Texten är sammanställd och bearbetad av Anders Wikström och innehåller även resultat från arkeologiska undersökningar som utfördes efter den i kv Trädgårdsmästaren 9 och 10.

För snart 20 år sedan anordnades i Sigtuna ett tvärvetenskapligt heldagsseminarium med titeln - *AVSTAMP för en ny Sigtunaforskning*. Ordet "ny" i rubriken stod för att det, trots platsens unika ställning både arkeologiskt och historiskt, inte skett några samlade forskningsinsatser sedan 1940-talet. Gamla hypoteser kring stadens äldsta historia, varav flera med rötter i stormaktstidens historieskrivning, hade upprepats till den grad att de förvandlats till konturlösa schabloner utan substans. Inom ramen för det rikstäckande projektet Medeltidsstaden (1976-1984) inventerades Sigtuna som en av de första städerna (1978). I rapporten framhölls, att även om fyndmaterialet från Svarta jorden i Sigtuna var både unikt och mycket omfattande, uppvisade undersökningsmaterialet så stora brister beträffande dokumentationen att det var svårbearbetat. Detta var i sin tur orsaken till varför det arkeologiska materialet inte utnyttjats i den grad som det förtjänade. Under den diskussion som fördes under AVSTAMP-seminariet underströk flera av deltagarna behovet av en ny stor arkeologisk undersökning – en nyckelgrävning - i en central del av staden och utgrävd med moderna stratigrafiska metoder. Man såg i en sådan tänkt utgrävning också möjligheten att vitalisera och omtolka det äldre undersökningsmaterialet. Denna önskan skulle uppfyllas de kommande åren och det med råge. Till detta var seminariet en bidragande orsak.

Undersökningen i kvarteret Trädgårdsmästaren 9 och 10, 1988-1990 är den största som gjorts hittills i Sigtuna, både till yta och omfattning (ca 38 x 32 meter eller 1100 kvm med drygt 2 meter tjocka kulturlager eller 1500 kbm). Beslut om utgrävningen fattades efter det att byggherren fått tillstånd av Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet att bygga på kulturlager enligt den s.k. Bjerking-metoden med stålplåtar i förborrade hål, men utan arkeologisk undersökning. När så ett nytt beslut fattades att en utgrävning skulle ske, kunde inte utgrävningens omfattning och kostnaden för denna närmare preciseras eftersom finansieringen var oklar. Det senare ordnades genom en av Sigtuna kommun ledd insamling och via fonder. HMK Carl XVI Gustaf var utgrävningens högste beskyddare. Kostnaden för fältarbetet slutade runt 7 miljoner kronor varav kommunen kom att stå för hälften. Genom ytterligare medel från Sigtuna kommun och stöd från olika fonder har dock en väsentlig del av rapportarbetet gjorts, bland annat det arbetskrävande stratigrafiarbetet. En strategi/disposition för en syntesvolym har utarbetats tillsammans med grävningssledarna. Arbetet med rapporten har dock legat nere i flera år på grund av brist på medel. Beroende på utgrävningens omfattning är det resterande arbetet trots allt förhållandevis stort.

Materialet från kv. Trädgårdsmästaren har dock inte vilat utan utnyttjats i olika sammanhang och resultaten har lett till en ny syn på bland annat Sigtunas grundläggning och stadsplan. En första preliminär publikation "Makt och människor i kungens Sigtuna" (1990) gjordes redan innan utgrävningen var avslutad (1990). Materialet har också använts i en rad artiklar och ingått som delar i avhandlingar som t ex i Mats Roslunds "Gäster i huset" (2001). Materialet från kv. Trädgårdsmästaren ingår dessutom som en betydande del i Sigtuna Museums arkeologiska basutställning "Kungars stad Vikingars hemvist – spåren av rikets första stad" (1998). Fynden från kv. Trädgårdsmästaren och andra undersökningar har utgjort stommen i minst en tillfällig utställning per år. Boken "Vyer från medeltidens Sigtuna" (2003) kan ses som en första populär syntes av de senaste årens arkeologiska undersökningar i Sigtuna. Sigtunautgrävningen med sina drygt 30.000 fyndposter utgör ett kronologiskt facit för föremål från övriga Sverige. Bearbetningen är långt gången (stratigrafi, hus, osteologi, fynddatabas, analyser, materialbearbetningar som t ex keramik, metallurgisk keramik och glas). Även om mycket har gjorts kan man inte säga att materialet är tillgängligt förrän det publicerats i en rapport.

Fyra hela stadsgårdar undersöktes med 10 heltäckande faser och lokalt närmast Stora Gatan 17 faser (ca 200 huslämningar) under perioden c 980 till 1200-talets början. Resultaten från utgrävningen ledde till en helt ny syn på Sigtunas äldsta historia. Utgrävningensresultaten är inte bara centrala för Sigtuna utan också i ett större sammanhang, både nationellt och internationellt. Sigtuna är t ex den enda platsen i Sverige med en sammanhängande fyndstratigrafi från sen vikingatid och tidig medeltid. Sigtuna-utgrävningen blev verkligen ett avstamp för en ny sigtunaforskning, som äntligen kunde frigöras från gamla och förlegade förklaringsramar.

Undersökningen

1988: Undersökningsytan är belägen strax norr om Stora gatan centralt i staden där kulturlagren är som tjockast, ca. 2,5 meter. Under detta år öppnades ett schakt på ca 400 kvadratmeter. Här frilades och undersöktes ett stort antal

Rapportsammanställning

bebyggelserester från två av Sigtunas tidigmedeltida stadsgårdar. Dessutom tillvaratogs ett stort antal föremål från både bostads- och hantverksmiljö.

1989: De undersökningar som påbörjats 1988 fortsatte 1989 med att täcka av den resterande ytan av de totalt 1100 kvadratmeter som undersökningen slutligen skulle omfatta. Här uppenbarade sig ytterligare två hela och delar av en tredje stadsgård, med samma typ av tät bebyggelse som på den år 1988 undersökta ytan. Totalt hade alltså fyra hela och delar av en femte stadsgård berörts av undersökningen.

1990: I början av juni 1990 avslutades undersökningen i kv Trädgårdsmästaren. Undersökningen hade då oavbrutet pågått under två års tid med i genomsnitt 15 arkeologer arbetande samtidigt. Inom schaktet undersöktes och dokumenterades ca 1500 kubikmeter tidigmedeltida kulturlager vilka innehöll rester efter en tät bebyggelse från tidigmedeltid. Resultatet är ett utsnitt av den tidigmedeltida staden med fyra hela och delar av en femte stadsgård alla ca åtta meter breda och liggande vinkelrätt mot Stora gatan, mitt i stadsområdet. Tomternas gränser är markerade som smala diken i den ursprungliga markytan redan innan någon bebyggelse anlagts vid 980-talet och dessa gränser ligger sedan kvar så långt de kan följas i kulturlagren, dvs fram till början av 1200-talet. Bebyggelsen inom tomterna kunde efter analysen skiktas i tio heltäckande bebyggelsefaser med kompletta stadsgårdar bestående av både hantverksbodrar och bostadshus. Det totala antalet byggnader uppgick till ca 200. Drygt 30 000 fyndnummer med fynd från både bostads- och hantverksmiljö tillvaratogs.

Stadsgårdarna

Före Sigtunautgrävningen hade endast några enstaka huslämningar och delar av huslämningar undersökts, vilket innebar att det fanns en mycket begränsad uppfattning om vilka hustyper som var vanliga i det äldsta Sigtuna. Ett mått på Sigtunautgrävningens omfattning, i förhållande till tidigare utgrävningar, är det stora antalet undersökta huslämningar – ca 200 stycken. I medeltal innebär det 4-5 hus på varje tomt inom de tio faser som kunde följas inom ramen för undersökningsytan. De fyra gårdarnas sammanlagda tomtbredd mot gatan är ca 32 meter, vilket i snitt gör 8 meters bredd per tomt. Eftersom det endast skiljer någon eller några decimeter mellan varje tomt är regelbundenheten i tomtutläggningen slående. Den bebyggda tomtens längd var ursprungligen 20-30 meter, men blev med tiden över 40 meter. Hur mycket längre är svårt att avgöra eftersom den delen låg utanför undersökningsytan.

Bebyggelsen på varje tomt utgjordes av en rad med hus, vanligtvis gavel mot gavel, längs med tomtens ena långsida. Utmed husraden sträcker sig en 1,5-2,5 meter bred passage eller långsmal gårdsplan vinkelrätt mot gatan. När det gäller de fyra stadsgårdar som undersöktes i kv Trädgårdsmästaren är passagen gemensam för två gårdar med en osynlig tomtgräns mitt i. I en äldre forskningstradition tolkades dessa passager som tvärgränder, dvs som en offentlig miljö. Passagens privata karaktär, som en del av tomten, framgår mycket tydligt av att den närmast gatan är mycket trång för att sedan vidga sig in mot gården. Mellan varje gårdspår (husrad – passage – husrad) finns ett trångt drygt halvmeterbrett utrymme mellan husen, ett s k dropprum, som också fungerat som tomtgräns. Tack vare den stora grävningssytan framträder här ett mycket regelbundet bebyggelsemönster. Genom att titta på äldre intilliggande utgrävningar går det att konstatera att detta mönster återfinns över hela stadsområdet (husräcka – passage – husräcka – dropprum – husräcka – passage - husräcka – dropprum o s v). Sammanlagt utgörs den ursprungliga tomtutläggning av drygt hundratalet stadsgårdstomter.

De tio faserna i kv Trädgårdsmästaren omfattar sammanlagt en tidsrymd av ca 250 år, dvs ca 25 år per fas. Så regelbunden är naturligtvis inte verkligheten utan vissa faser är kortare, den första fasen mindre än tio år, och andra längre. Att se bebyggelsens utveckling fas för fas är en förenkling av ett mer dynamiskt skeende med fortlöpande ombyggnationer. Det som här kallas för en fas innebär att husen vid något tillfälle existerat samtidigt. Genom tiden sker emellertid inte några större förändringar av bebyggelsemönstret. När ett nytt hus ska byggas gör man det på platsen för ett tidigare hus. Vid två tillfällen sker dock avgörande förändringar, vilket gör att stadsgårdens utveckling i kv Trädgårdsmästaren, indelats i tre huvudfaser.

Det märkliga är emellertid att det inte bara är tomt- och gårdsmönstret som verkar reglerat. Även bebyggelsen - de enskilda husen - följer ett bestämt mönster beroende på typ och funktion. Man kan från och med huvudfas II närmast tala om en zonindelning med fyra funktionellt bestämda zoner. Det faktum att husens typ och funktion vanligtvis samvarierar på vardera sidan om gårdspassagen visar att det är frågan om två separata hushåll – två gårdar. Zonindelningen beskrivas enligt följande: zon 1 närmast gatan med små enkla verkstadsbodrar, zon 2 med relativt små förrådshus eller multifunktionella hus, zon 3 dagligstugan med en hörneldstad eller rökugn och mer än meterbredda låga bänkar utmed väggarna, där man lagade mat och där gårdsfolket sov samt zon 4 med gårdens längsta och resligaste hus med eldstad i husets mittlinje, som tolkats som gårdsägarens festhall mm. Genom frånvaron av stall och lador skiljer sig stadsgårdarnas utformning i 1000-talets Sigtuna markant från hur stadsgårdarna ser ut i städerna under en senare

Rapportsammanställning

del av medeltiden. Detta innebär att det äldsta Sigtuna måste ha haft ett mycket speciellt förhållande till sitt omland.

Under den korta första fasen i kv Trädgårdsmästaren ligger det bara ett eller två hus på varje tomt (huvudfas I). I nästa fas och under alla 1000-talsfaserna (huvudfas II) är det genomgående 4-5 hus på varje tomt. Samtliga hus i den första fasen har i de flesta fall lerklinade flätverksväggar, i ett fall skiftesverksväggar. Däremot saknas knuttimrade hus, vilka först dyker upp i nästa fas. Det vi ser här är sannolikt ett inflytande från slaviskt område där knuttimrade sedan flera hundra år ingått i byggnadstraditionen.

Alla hus i den första fasen har en centralt placerad eldstad på samma sätt som husen som ligger längst bak på varje tomt (zon 4) i de senare faserna. En enkel tolkning av skillnaden mellan fas 1 och 2 är att det visserligen är en avgörande förändring, men att den ändå kan ses som ett led i stadsgårdens utveckling från korta tomter med få hus till långa tomter med ett större antal hus. En annan och mer utmanande tolkning är att även de äldsta stadsgårdarna bestod av 4-5 hus och med samma zonindelning som i huvudfas II. Konsekvensen av ett sådant resonemang blir att huvudgatan inte tillhör grundläggningsfasen utan först nästa fas. Det innebär i sin tur att den ursprungliga tomtutläggningen endast omfattade en rad med tomter utmed den dåtida strandlinjen, kanske med en väg eller gata närmast stranden. De få utgrävningar som gjorts söder om Stora gatan motsäger inte detta resonemang. I kv Professorn, snett emot kv Trädgårdsmästaren, undersöktes 1999-2000 delar av tre stadsgårdar (zon 1 och 2 samt något av zon 3) även de orienterade mot huvudgatan, med zon 1 närmast gatan. Även här avviker husen i den äldsta eller två äldsta faserna från det senare reglerade mönstret. Denna bild av grundläggningfasen, med endast en rad med stadsgårdar utmed en sjönära gata parallell med strandlinjen, avviker klart från de rekonstruktioner av den äldsta stadsplanen som tidigare gjorts. Det man kan säga är att den senare tolkningen av grundläggningsfasen speglar en mer dynamisk utveckling. Det som talar emot tolkningen är att hela bebyggelsen måste ha rivits när huvudgatan lades ut tvärs över tomterna, för att möjliggöra att stadsgårdar kunde byggas på båda sidor om gatan. I varje fall är det ett uppslag för en fortsatt analys av stadens grundläggning och dess äldsta stadsplan.

Stadsplanen

Ett av de mest häpnadsväckande resultaten från utgrävningen i kv Trädgårdsmästaren är att man kunde fastställa att staden var "anlagd" i ordets rätta bemärkelse. Här fanns inte tidigare någon mindre bosättning eller handelsplats, som successivt växer sig stor och så småningom utvecklas till en stad, utan här var jungfrulig mark. Den första åtgärd som vidtogs var att röja undan växtligheten och att jämna ut ytan genom att gräva bort västhorisonten/matjorden, vilket bör ha krävt en omfattande markberedning. När väl detta var gjort mättes 8-meterstomterna ut och markerades. Tydliga arkeologiska belägg för detta är de tidigare nämnda dikena, som grävts genom den ursprungliga markhorisonten ner i leran. Den uppkastade leran från de grävda dikena återfanns på markytan på båda sidor om dikena. Först därefter hade de första husen uppförts och kulturlagerbildningen påbörjats. Dikena tolkades alltså som primära tomtgränser, dvs att dikena på det viset utgjorde det fysiska uttrycket för stadsgrundarens stadsplaneidé.

Resultaten från utgrävningen i kv Professorn 1, 1999-2000, har dock medfört att det syntts nödvändigt att ompröva den ståndpunkten. Här framkom att dikena i tomtgränsen inte var ursprungliga utan grävts först i anslutning till en senare fas (*kommentar - fasindelningen i kv Professorn motsvarar inte helt den i kv Trädgårdsmästaren och redovisas därför inte i detta sammanhang*). Trots det är tomtstrukturen mer eller mindre etablerad redan från början. Anledningen till varför detta förhållande direkt kunde ses i kv Professorn är den förfinade grävningmetodik, att varje lager och konstruktion eller händelse undersöktes separat enligt en s k kontextuell undersökningsmetod.

Vid en förnyad genomgång av ritningsmaterialet från kv Trädgårdsmästaren, där den stratigrafiska grävningmetoden mer var koncentrerad på konstruktionerna (husen) än på lagren, framgår att den tidigare preliminära tolkningen måste revideras. Det framgår att dikena sannolikt grävts först i fas 3 och har därmed ingenting med tomtutläggningen att göra. Deras primära funktion har varit att fungera som avloppsdiken, både för dagvatten och avfall. Indirekt, men inte exakt, markerar de också tomtgränsen. Dikenas sidor var bitvis klädda med plank, kluvor eller flätverk. Även passagen/gårdsplanen fick en ansiktslyftning i fas 3-4 genom att den brolagts och/eller stenlagts. Dikena har i varje fall delvis varit täckta. Anläggandet av dikena förutsätter emellertid att avloppet kan föras vidare. Tyvärr är det mycket få utgrävningar i Stora Gatan som grävts i botten. Det finns dock en tvärprofil över Stora Gatan i förlängningen av Gröna Gränd utanför kv Professorn. Denna profil visar att det även finns ett dike i Stora Gatans mittlinje, den gata som då var ca 2,5 meter bred. Även här verkar det som dikesgrävningen inte tillhör anläggningsfasen utan fas 2. En enkel slutsats är att man först grävt huvudledningen och därefter, i nästa fas, de anslutande avloppsdikena.

Ett liknande, men bättre bevarat, och byggnadstekniskt mer avancerat avloppssystem har framkommit vid arkeologiska undersökningar i Söderköping. Dendrokronologiska dateringar visar att detta system anlades omkring år 1240. Fragment av liknande system har även framkommit i Oslo, Bergen och Trondheim och är här daterade till 1100-talets

Rapportsammanställning

andra hälft. I Sigtuna har man alltså varit tidig med att bygga ut de kommunala nödvändigheterna. Det intressanta är att det sker i övergången mellan huvudfas I och II, som också enligt diskussionen ovan sammanfaller med en avgörande stadsplaneförändring. Om man jämför med andra tidiga städer som Lund, Oslo och Trondheim är anläggandet av Sigtuna betydligt mer dynamiskt och bebyggelsen redan från början tät och "urban" till sin karaktär. Man skulle kunna säga att projektet Sigtuna var en succé redan från början. Till skillnad från övriga namngivna städer skulle emellertid denna framgångssaga inte vara i så många hundra år.

Resultaten från undersökningen i kvarteret Trädgårdsmästaren 9 och 10 har använts i en mängd olika skrifter och delar av resultaten har publicerats i rapporter. Ett urval av dessa redovisas nedan:

Ceder, C. 1994. Lager på lager – en stratigrafisk undersökning av kvarteret Trädgårdsmästaren, Sigtuna. Umeå universitet, Institutionen för arkeologi, C-uppsats vt 94.

Deutgen, L. 1992. Snaldr och oppstadogn. En utställning om det tidigmedeltida textilhantverket i Sigtuna. CD-uppsats Laborativ Arkeologi, Stockholms universitet.

Dock, B. 1992. Att titta i "kristallen": en studie av bergkristall från Sigtuna. C-uppsats i arkeologi Uppsala universitet.

Duczko, W. 1998. Byzantine Presence in Viking Age Sweden, Archaeological Finds and their Interpretation, Rom und Byzanz im Norden II. Akad. Wiss. u. Lit. Mainz, Abhand. Geistes- u. Sozialwiss. Kl. Nr. II., 291-311.

Engelmark, R. (opubl.) Miljöarkeologiska analyser från kv. Trädgårdsmästaren. Umeå universitet, Miljöarkeologiska laboratoriet, Institutionen för arkeologi.

Engelmark, R. 2002. The dark earth of Sigtuna. – In: Viklund, K. (ed.), Nordic archaeobotany – NAG 2000 in Umeå, 49-57.

Hed Jakobsson, A. 2003. Smältdegls härskare och Jerusalems tillskyndare. Stockholm studies in Archaeology 25.

Hjärtner-Holder, E., Kresten, P. & Larsson, L. 1995. Ämnesjärn och slagger från kv. Trädgårdsmästaren – en förstudie. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar UV Uppsala, Geoarkeologiskt Laboratorium, Analysrapport 16 – 1995. (Forskningsanslag från Berit Wallenbergs Stiftelse)

Hjärtner-Holder, E & Larsson, L. 1997. Medeltida järnhantverk i kv. Trädgårdsmästaren, Sigtuna – En arkeometallurgisk analys. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar UV Uppsala, Geoarkeologiskt Laboratorium, Analysrapport 36 – 1997. (Forskningsanslag från Berit Wallenbergs Stiftelse)

Hårding, B. 1992. Mat för dagen: mathållning och resursutnyttjande i Sigtuna under vikingatid och tidig medeltid. Osteologisk bearbetning av djurben från kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10 i Sigtuna. Stockholms universitet CD-uppsats i arkeologi.

Kresten, P. 1994. Kismalm från Sigtuna. Sammansättning och möjligt ursprung. Kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10. Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar UV Uppsala, Geoarkeologiskt Laboratorium, Analysrapport 14 – 1994

Kresten, P. 1994. Stenföremål från Sigtuna. En preliminär genomgång (kv Trädgårdsmästaren 511 fynd). Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar UV Uppsala, Geoarkeologiskt Laboratorium, Analysrapport 7 – 1994.

Kresten, P. 1996. Stenföremål från Sigtuna (kv Granhäcken, Gröna gränd, Humlegården, Kyrkolunden, kv S:ta Gertrud, kv Trädgårdsmästaren, kv Urmakaren – sammanlagt 4274 fynd varav 3379 från kv Trädgårdsmästaren, bestämning av bergart och proviniens). I. Rapport, II. Katalog. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar UV Uppsala, Geoarkeologiskt Laboratorium, Analysrapport 6a och b - 1996. (Forskningsanslag från Åke Wibergs Stiftelse)

Rapportsammanställning

Kresten, P. & Larsson, L. 1996. Kemisk analys av fynd 1910b från kv. Trädgårdsmästaren. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar UV Uppsala, Geoarkeologiskt Laboratorium, Analysrapport 16 – 1996.

Petterson, B. 1992. Houses and townyards in late Viking age and early Medieval Sigtuna. Paper to conference Medieval Europé.

Petterson, B., 1995. Stratigraphic analysis and settlement stratigraphy in early medieval Sigtuna. Methods and preliminary results. *Laborativ Arkeologi 8. Journal of Nordic Archaeological Science.* s. 65-77.

Petterson, B., 2007. Kammakeriavfallets spridning på en tidigmedeltida stadsgård. *SITUNE DEI.* Årsskrift för Sigtunaforskning 2007.

Ros, J. 1992. Antler and bone handicraft in late Viking age and early Medieval Sigtuna. Paper to conference Medieval Europé.

Ros, J. 1992. Dubbelhelkammor från kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10 i Sigtuna samt ben- och hornhantverkets utveckling och roll i ekonomin under vikingatid och tidig medeltid. C-uppsats i medeltidsarkeologi vid Lunds universitet.

Ros, J. 2001. Sigtuna. Staden, kyrkorna och den kyrkliga organisationen. Opia 30. Uppsala (doktorsavhandling)

Roslund, M. 1992. The strife for power, interregional contacts in Sigtuna 970-1200 AD. Paper to conference Medieval Europé.

Roslund, M. 1995. Internrapport: Dateringsanalys av den högmedeltida keramiken från kvarteret Trädgårdsmästaren 9 och 10, Sigtuna Uppland. Opublicerad rapport.

Roslund, M. 1995. Tools of trade- spatial interpretations of trade activities in Early Medieval Sigtuna ca.980- 1250. Meddelanden från Lunds universitets historiska museum 1993/1994, vol. 10.

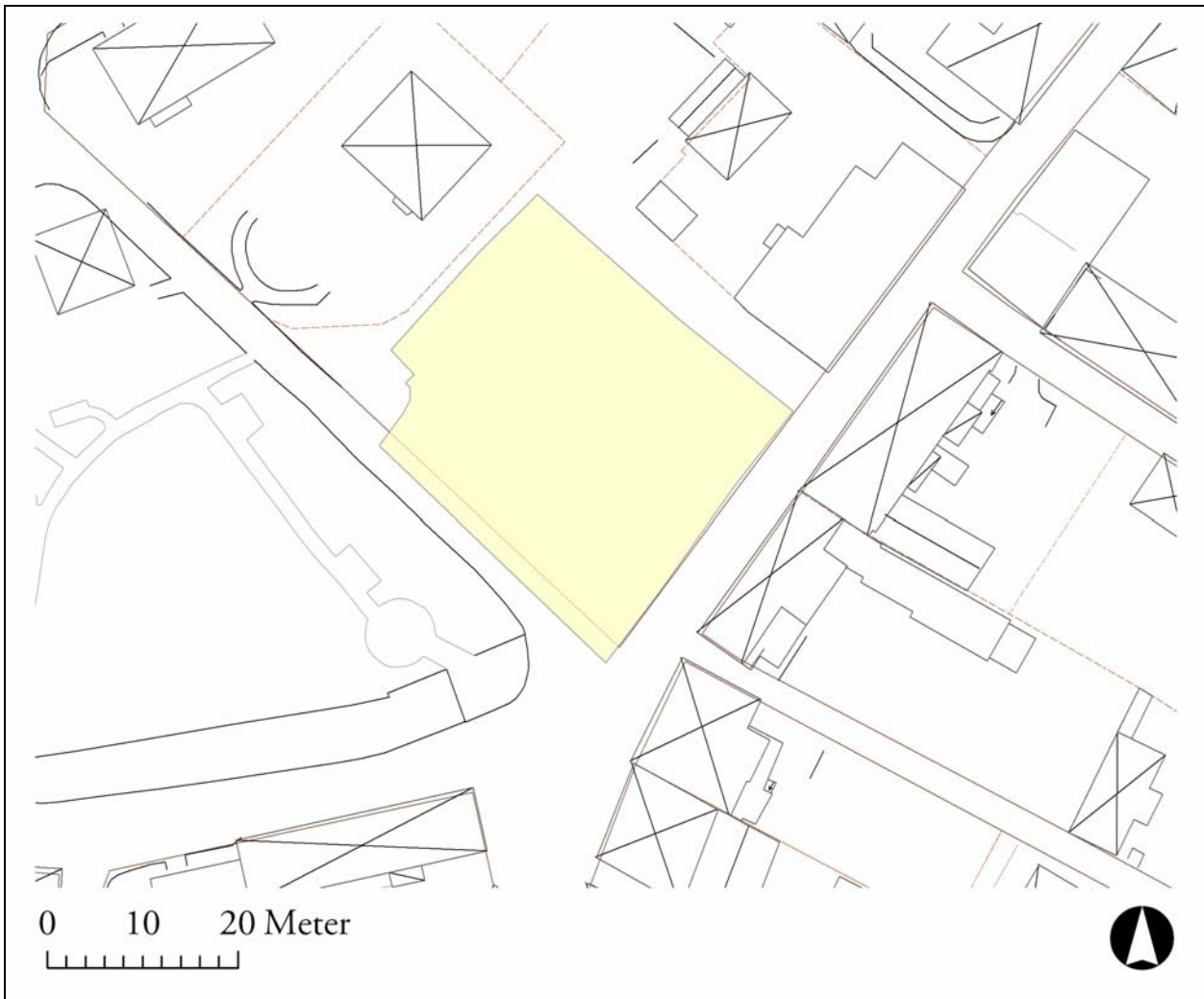
Roslund, M. 1997. På drift i tid och rum? Om informationspotentialen i komposita dokumentationsmaterial. *Meta 97/3.*

Roslund, M. 1998. Crumbs from the rich mans' table- Byzantine artefacts in Lund and Sigtuna ca 980-1250, In: *Lund Studies in Medieval Archaeology 19, 239-297.*

Roslund, M. 2001. Gäster i huset. Kulturell överföring mellan slaver och skandinaver 900 till 1300. Lund (doktorsavhandling)

Tesch, S. 1992. Sigtuna: the townplan-a key to urbanization and formation of state in Sweden. Paper to the conference Medieval Europé.

Rapportsammanställning

Rapportsammanställning

Undersökningsplats: Up, Sigtuna, Trädgårdsmästaren 9 och 10

Lst:s dnr: 11.3919-217-87 m.fl.

Eget dnr: -

Materiallista

Grävningssledare: Björn Pettersson, Mats Roslund

Uppdragsgivare: Sigtuna museer

År: 1988-1990

Kontonr:

Arkivhandlingar (Dubbelklicka i ruta och välj "Markerad" för att sätta kryss)

			Antal	
Ärendehandling	Ja ☒	Nej ☐		Var: Sigtuna Museum
Manus:	Ja ☐	Nej ☒	<input type="text"/>	Sidor
Negativ (sv/v) – dia (färg):	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="ca 90 filmrullar"/>	
Kontaktkopior:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text"/>	
Reprobilder:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="10 fasplaner"/>	
Fältritningar:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="ca 550-600"/>	
Renritningar:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="ett antal"/>	
Datadisketter:	Ja ☐	Nej ☒	<input type="text"/>	
Fynd:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="28 627 fnr"/>	
Osteologi:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text"/>	
Analysprover:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="ett antal"/>	

Övrigt:

Några av de analyser som utförts på materialet har publicerats i rapporter och uppsatser (se referenslistan).

Arkeologisk personal utöver grävningssledare: _____

Totalt deltog drygt ett 40-tal arkeologer. Dessa redovisas inte i detta sammanhang.

Datering:	STÅ	BRÅ	JÅÅ	M-TID	ODAT
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	☒	<input type="text"/>
